

сществувалъ западниятъ феодализъмъ, нито пъкъ българскитѣ областни управители били феодални господари. Тѣ били държавни чиновници, които българскитѣ владѣтели по личното си усмотрение назначавали, повишавали и уволнявали.

Защита на държавата. Владѣтелската власть била необходима не само за подържане на вътрѣшния редъ въ държавата, но още и за нейната отбрана и защита отъ външни неприятели. Военното дѣло било главно призвание на българскитѣ владѣтели, и затова тѣ отъ ранна възраст се възпитавали въ военното изкуство и още като прѣстолонаслѣдници взимали участие въ военнитѣ походи. Князь Владимиръ като прѣстолонаслѣдникъ подъ началството на баща си воювалъ противъ сърбитѣ и дори билъ заробенъ¹¹¹. Царь Гавриилъ Романъ като прѣстолонаслѣдникъ постоянно билъ въ военния лагеръ на баща си и храбро се сражавалъ въ биткитѣ противъ византийцитѣ¹¹². Най-популярни били ония български владѣтели, които били воинствени, добри полководци и въ военнитѣ си походи успѣвали. А напротивъ омразни били ония владѣтели, които не били воинствени и не били щастливи въ военнитѣ си походи; мнозина поради това били лишени отъ владѣтелска власть и дори убити¹¹³. Много боляри поради личната си храбрость и военната си способность били избрани за владѣтели. Всички български владѣтели отъ князь Аспаруха до царь Иванъ Шишмана стояли начело на войскитѣ си; обикновено сраженията ставали подъ тѣхното началство и разпореждане. Българската история споменува редъ владѣтели,

¹¹¹ Porph. III, 155.

¹¹² Cedr. II, 450.

¹¹³ Thloph. I, 667.

„ Niceph. 77.